

o. a. heeft ACKKERSDYCK in zijn *Vaderlandsche letteroefeningen*, 1816, bldz. 660, reeds hetzelfde gezegd.

Het hier bedoelde boek — „Den grooten Herbarius enz.” — van 1533 is de derde herdruk van hetzelfde werk, dat in 1514 voor het eerst en in 1526 voor den tweeden keer, telkens bij CLAES DE GRAVE te Antwerpen is verschenen, en van welke beide laatstgenoemde uitgaven ik persoonlijk een exemplaar bezit. In 1538 verscheen de 4de uitgave te Utrecht bij den drukker JAN BERNTSZOON en in 1547 een vijfde uitgave wederom te Antwerpen bij SIMON COCK; ook van deze laatste uitgave heb ik een exemplaar in mijn bezit.

„Den grooten Herbarius” is een woordelijke vertaling met volkomen gelijke reproductie der figuren van het Duitsche werk, getiteld: „Gart der Gesuntheit”, dat in 1485 te Mainz voor het eerst werd uitgegeven, als een populaire bewerking van de Latijnsche „Ortus Sanitatis”. M. a. w. DODONAEUS heeft met „den grooten Herbarius” absoluut niets te maken gehad, evenmin als er van zijn „Cruydt-boeck” ooit uitgaven zijn verschenen, resp. Tubinghen 1543 en Antverp. 1553 (zie KROON, Diss. L. B. 1911, bldz. 96); ook die mededeeling berust op een verwarring. Voor een volledige bibliographie wordt verwezen naar den catalogus van de tentoonstelling gehouden te Leiden 29 Juni 1917 ter gelegenheid van den 400sten geboortedag van REMBERTUS DODONAEUS.

Amsterdam, 22 Juli 1918.

F. W. T. HUNGER.

KUNNEN DE GEMOBILISEERDE TROEPEN DE MALARIA VERSPREIDEN?

In het vorig nummer van dit *Tijdschrift* bespreekt dr. W. HOOGSLAG de bovenstaande vraag en hij komt aan de hand van een aantal ziektegeschiedenissen tot een bevestigend antwoord. In verband hiermede zou ik hier gaarne bescheidenlijk eenige opmerkingen willen maken.

Wanneer men de ziektegeschiedenissen naleest, dan blijkt, dat alle patiënten woonden of verblijf hadden gehouden in de bekende malariastreken van ons land, allen zonder uitzondering in Noord-Holland of op Walcheren.

In het kantonnementsziekenverblijf voor militairen te Waalwijk (N.-B.), waar ik gelegenheid had een vrij groot aantal (omstreeks een veertigtal) malarialijders te zien, kon hetzelfde vastgesteld worden. Allen waren in depôt geweest te Alkmaar, slechts één enkele was noch op Walcheren, noch in Noord-Holland geweest, maar had in de tropen gevaren. Geen enkel geval van malaria was er te Waalwijk onder het grootte aantal militairen uit andere streken afkomstig, die in andere depôts waren opgeleid, ofschoon zij langen tijd te zamen met de mannen van het depôt uit Alkmaar daar ingekwartierd lagen. Naar men mij mededeelde, kwam ook onder de burgerbevolking weinig of geen malaria voor. Het groot aantal lijders te Waalwijk aanwezig had dus die plaats niet tot nieuwe bron van malaria gemaakt. Uit het artikel van dr. HOOGSLAG blijkt ook het tegendeel niet voor den Haag.

Ik kreeg dan ook den indruk, dat de specifieke malaria-overbrengende muggen alleen in Noord-Holland en op Walcheren gunstige bestaansvoorwaarden kunnen vinden. Zoolang niet bewezen is, dat er nieuwe bronnen van malaria ontstaan, lijkt mij het eventueel afraden van troepenverplaatsingen onnoodig.

Utrecht,
20 Juli 1918.

S. A. VAN DER PERK,
semi-arts, asp. res. off. v. gez.

BRIEFWISSELING.

TIJDELIJK ADRES DER REDACTIE.

Gedurende de maand Augustus zal dr. H. PINKHOF alhier tijdens de zomervacantie der beide beheerende redacteuren de redactie van het *Tijdschrift* waarnemen. Het adres der redactie is dus tijdelijk ten zijnen huize **Plantage Franschelaan 110**